

magura

BIULETYN MAGURSKIEGO PARKU NARODOWEGO

NR 3 (9) LIPIEC - WRZESIEŃ 2017 (EGZEMPLARZ BEZPŁATNY)

Numer specjalny:

Przybliżyć naturę

W numerze m.in.:

Szlak dobrych praktyk przyrodniczych

Działania edukacyjne

Zbudujmy sobie altanę!

Małe wędrówki

W numerze:

Relacja z konferencji Przybliżyć naturę	2
Zbudujmy sobie altanę!	4
Szlak dobrych praktyk przyrodniczych	6
Działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży	10
„Ochrona zasobów przyrodniczych Magurskiego Parku Narodowego”	12
Ptasie konkursy	13
Małe wędrówki	14
Młody przyrodnik	16

6

4

14

Zdjęcie na okładce autorstwa: H. Pamuła

Redaguje zespół:

Iwona Sochacka – red. naczelna
Ewa Wygonik, Małgorzata Pichura,
Magdalena Kuś, Sławomir Springer,
Sławomir Basista.

Wydawca:

Magurski Park Narodowy
Krempna 59, 38-232 Krempna
Tel./fax: 13 441 40 99, 13 441 44 40
e-mail: dyrekcja@magurskipn.pl

Magurski Park Narodowy nie ponosi odpowiedzialności
za treść artykułów i zdjęć osób trzecich

Zebranych gości przywitał
dyrektor MPN Pan Marian Stój
fot. M. Pichura

Relacja z konferencji

10 kwietnia br. w Ośrodku Edukacyjnym im. Jana Szafrńskiego w Krempnej odbyła się konferencja „Przybliżyć naturę – dobre praktyki przyrodnicze w codziennym życiu” otwierająca projekt POIS.02.04.00-00-0101/16 „Realizacja programu edukacyjnego dla społeczności lokalnej Magurskiego Parku Narodowego „Przybliżyć naturę”. Do udziału, poprzez plakaty oraz informacje zamieszczone w Internecie, zaproszone były wszystkie zainteresowane osoby, przede wszystkim mieszkańcy okolicznych gmin.

Podczas rejestracji każdy z uczestników otrzymał niepowtarzalny identyfikator ozdobiony zasuszonejmi kwiatami. Identyfikatory zostały wykonane z pomocą wolontariuszy - gimnazjalistów ze szkoły w Krempnej. Zebranych w sali gości powitał dyrektor MPN dr inż. Marian Stój, a o idei i założeniach projektu opowiedziała kierownik Zespołu ds. Edukacji Magdalena Kuś. Wśród planowanych działań znalazło się coś dla każdego: mieszkańców gmin, w tym podopiecznych domów pomocy społecznej i środowiskowych domów samopomocy, samorządowców, lokalnych grup działania: kół gospodyń wiejskich, ochotniczych straży pożarnych, osób zrzeszonych w organizacjach pozarządowych i innych: przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, nauczycieli oraz turystów odwiedzających tę okolicę. Uczestnicy wysłuchali wystąpień pięciu prelegentów. Dr Maja Głowacka zaprezentowała referat „Leśne dzieci - jak przeciwdziałać syndromowi deficytu natury”, w którym wyjaśniła co oznacza sformułowanie „Syndrom Deficytu Natury” wprowadzone przez amerykańskiego autora Richard'a Louv'a. Przedstawiła koncepcję, zgodnie z którą kontakt z przyrodą ma istotne znaczenie dla prawi-

Przybliżyć naturę

Małgorzata Pichura
Magurski Park Narodowy

dłowego rozwoju i zdrowia dzieci oraz opowiedziała o doświadczeniach pracowników Pracowni Edukacji Żywej w aranżowaniu kontaktu uczestników zajęć z naturą. Mgr Jacek Pięta rozpoczął swoje wystąpienie pt. „Gmina Sękowa jako przykład działań samorządu na rzecz ochrony środowiska” projekcją filmu o gminie Sękowa. Film oraz wygłoszony referat dotyczyły działań gminy w zakresie zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska, promocji turystyki oraz współpracy z Magurskim Parkiem Narodowym. Christophe Frette-Habiera, w prezentacji zatytułowanej „Gospodarstwo przyjazne przyrodzie w otulinie Magurskiego Parku Narodowego” opowiedział o swojej fascynacji tradycyjnym rolnictwem i chęci życia blisko natury, które skłoniły go do zamieszkania w otulinie Magurskiego Parku Narodowego, a także o korzyściach płynących z ekstensywnego wypasu owiec i systematycznego koszenia łąk dla przyrody i krajobrazu. Przedstawił problem zabijania owiec przez wilki

i sposób jego rozwiązania we współpracy z organizacją WWF. „Lasy dla życia - aktywizacja, integracja i edukacja osób starszych i niepełnosprawnych” to temat prelekcji dr inż. Magdaleny Frączek. Prezentacja dotyczyła edukacji przyrodniczej ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych. Prelegentka opowiedziała o konkretnych programach prowadzonych w tym zakresie oraz korzyściach płynących z wolontariatu młodych osób podczas ich realizacji. Na zakończenie goście wysłuchali referatu „Przyroda jako wartość”, który przygotował dr inż. Stanisław Kucharzyk. Prelegent w swoim wystąpieniu wymienił i omówił motywy ekonomiczne, narodo-wo-patriotyczne, naukowo-poznawcze, idealistyczne, estetyczne, religijne i etyczne, skłaniające ludzi do ochrony przyrody oraz wyjaśnił pojęcia „naturalności” i „różnorodności” przyrody. Przybliżył również historię i motywy utworzenia pierwszych parków narodowych w Polsce i na świecie oraz ich obecną rolę.

Podczas przerwy obiadowej uczestnicy konferencji mogli osobiście porozmawiać z prelegentami, a przy specjalnie przygotowanych stoiskach poznać szczegóły interesujących ich działań planowanych w projekcie „Przybliżyć naturę” i otrzymać materiały informacyjne. Następnie, pod okiem specjalistów z grupy projektowo - ogrodniczej „Żywa Architektura” wraz z pracownikami Parku, wybudowali żywą altanę wierzbową. Efekty wspólnej pracy można podziwiać w Ogrodzie Dydaktycznym zlokalizowanym przy Ośrodku Edukacyjnym w Krempnej.

Przyroda ma istotne znaczenie dla prawidłowego rozwoju i zdrowia dzieci.

Jeden z prelegentów
Pan Jacek Pięta
fot. M. Pichura

O lokalnym wymiarze ochrony przyrody
opowiadał Pan Christophe Frette-Habiera
fot. M. Pichura

Zbudujmy sobie altanę!

Wykorzystując doskonale właściwości wierzby wiciowej *Salix viminalis* – jej elastyczność, odporność na skrajne warunki atmosferyczne, małe wymagania glebowe, szybkie ukorzenianie się i dużą dynamikę wzrostu w kolejnych sezonach wegetacyjnych – uczestnicy konferencji „Przybliżyć naturę” pod okiem specjalistów z grupy projektowo - ogrodniczej „Żywa Architektura” poznawali tajniki budowy ekologicznej żywej altany...

Przybliżyć naturę

Budowa altany

Dobry humor i chęć stworzenia własnymi rękami czegoś nietuzinkowego wystarczyły. Szkielet tego w 100% naturalnego obiektu (bez gwoździ, wkrętów itp.) powstał przez zasadzenie długich, żywych filarów, zapewniających stabilność konstrukcji (każdy z nich składał się z kilku pędów wierzby). Następnie wyginałmy je w łuki i splataliśmy ze sobą tworząc sklepienie. Cała sztuka polegała na tym, by stworzyć taki projekt, który zasadzony w ziemi wkrótce „ożyje”, tzn. wypuści liście i młode pędy (póki co na tym polu odnosimy pasmo sukcesów). Gdy gałązki będą wystarczająco długie, będzie można je wyginać i wplatać w konstrukcję, w celu zagęszczenia i nadania zaplanowanego przez nas kształtu. Wygląd takiej altany ogranicza tylko nasza fantazja. Mamy nadzieję, że na długo wpisze się ona w krajobraz Ogrodu Dydaktycznego MPN z roku na rok „rosnąć w siłę”.

Od czego się zaczęło?

W Europie zachodniej żywe konstrukcje wierzbowe obecne są od lat 70. ubiegłego wieku. Za ich prekursora uważa się niemieckiego mistrza plecion-

karstwa Hansa Petera Sturma, który dzięki niekonwencjonalnym pomysłom i działaniom przyczynił się do spopularyzowania tego rodzaju sztuki. W Polsce ten nowy nurt w „ekobudownictwie” cieszy się coraz większym zainteresowaniem. Różne rozwiązania wierzbowe powstają głównie na terenach zielonych wśród miejskich zabudowań, gdzie są naturalną alternatywą dla plastikowych produktów ogrodowych. Łączą sztukę ogrodniczą, rzemiosło, nowoczesne wzornictwo i architekturę. Istnieją nieskończone możliwości zagospodarowania w ten sposób przestrzeni – przez użytkowe, funkcjonalne altany, elementy placów zabaw, płoty, po czysto estetyczne, oryginalne w kształcie i fakturze rzeźby i wiele, wiele innych.

Co dalej?

Żywa altana (a właściwie altanka) wierzbowa obok Ośrodka Edukacyjnego MPN powstała nie bez powodu. Jest zaledwie wstępem do szerszej zakrojonych działań w tym temacie. W 2018 roku w ramach projektu „Przybliżyć naturę” na terenie każdej z 7 gmin otuliny MPN powstanie jedna unikalna altana (znacznie

Cała sztuka polegała na tym, by stworzyć taki projekt, który zasadzony w ziemi wkrótce „ożyje”.

Ewa Wygonik

Magurski Park Narodowy

fot. Żywna architektura

fot. Żywna architektura

 Altana wierzbowa
 10 kwietnia 2017 r.

Budowa altany

 Altana wierzbowa
 30 sierpnia 2017 r.

większa od naszej), która docelowo będzie pełniła rolę miejsca przyrodniczych spotkań, prowadzonych przez przeszkolonych animatorów*. Budowa obiektu będzie

miała formę warsztatów – co oznacza, że wszyscy chętni mieszkańcy i goście, pod okiem specjalistów, będą mogli zgłębić tajniki tworzenia tej żywej konstrukcji.

* przeprowadzony zostanie nabór, w wyniku którego wyłonione i przeszkolone zostaną po dwie osoby z każdej gminy, które w czasie trwania projektu w latach 2018-2020 będą prowadziły zajęcia dla zainteresowanych mieszkańców i turystów, a także wychowanków lokalnych Domów Pomocy Społecznej i Środowiskowych Domów Samopomocy, którym zapewnimy bezpłatny transport do altan.

Działanie realizowane przez Magurski Park Narodowy w ramach projektu POIS.02.04.00-0101/16 pn. Realizacja programu edukacyjnego dla społeczności lokalnej Magurskiego Parku Narodowego „Przybliżyć naturę”

Wygląd
 wierzbowych
 budowli ogranicza
 tylko nasza
 fantazja.

Spacer ornitologiczny
fot. M. Pichura

Szlak praktyk

Zapraszamy wszystkich chętnych na bezpłatne, otwarte warsztaty z cyklu „Szlak dobrych praktyk przyrodniczych”!

Magurski Park Narodowy wraz z otuliną położony jest na terenie gmin Dębowiec, Dukla, Krempna, Nowy Żmigród, Lipinki, Osiek Jasielski, Sękowa. Cykl warsztatów otwartych zatytułowany „Szlak dobrych praktyk przyrodniczych” ma na celu zainteresowanie mieszkańców tych terenów i przebywających tu turystów wyjątkową wartością przyrodniczą tej okolicy, poszerzenie wiedzy o przyrodzie i kulturze regionu, promowanie dobrych praktyk, rozwijanie wrażliwości na piękno natury i chęci spędzania czasu na obcowaniu z nią. W każdej z wymienionych gmin w ramach projektu prowadzone są bezpłatne zajęcia o tematyce przyrodniczej. W warsztatach otwartych, o których informujemy m.in. za pomocą plakatów i strony internetowej Parku, mogą wziąć udział wszystkie zainteresowane osoby. Na uczestników zawsze czeka poczęstunek, a dla tych, którzy zdobędą przynajmniej sześć naklejek potwierdzających obecność na warsztatach, przygotowaliśmy nagrody w postaci zestawu kluczy do oznaczania gatunków roślin i zwierząt. Ponadto istnieje możliwość zamówienia wybranego tematu zajęć z naszej oferty przez osoby zrzeszone w różnego rodzaju lokalnych grupach i organizacjach. Zamawiający nie ponoszą żadnych kosztów, a termin i miejsce spotkań ustalamy indywidualnie. W każdej gminie możemy zorganizować po dwa zamawiane warsztaty w danym roku kalendarzowym.

Zachęcamy do kontaktu pod numerem telefonu (+48) 13 441 40 99 wew. 207 lub adresem e-mail:

mpichura@magurskipn.pl

Oto pełna oferta warsztatów, którą dla Państwa przygotowaliśmy:

Sztuka ziemi
fot. E. Wygonik

Sztuka ziemi
fot. E. Wygonik

Rośliny zielarskie
fot. M. Pichura

dobrych przyrodniczych

Małgorzata Pichura
Magurski Park Narodowy

1. Spacer mykologiczny i grzybobranie

Las jest pełen grzybów! Grzybnia przeraża ziemię, leśną ściółkę, łączy się z korzeniami drzew i próbuje przeniknąć ich tkanki, gdy stają się stare i osłabione. Wypatrzenie jadalnego grzyba wśród mchu i opadłych liści daje ogromną radość i satysfakcję. Podczas naszego grzyboznawczego spaceru szukać będziemy różnych okazów – tych, które warto wykorzystać w kuchni i tych rzadkich, chronionych, szczególnie interesujących gatunków.

2. Fotografia przyrodnicza

Przyroda jest piękna i bywa, że trudno nam swój zachwyt zachować tylko dla siebie. Są takie widoki i obserwacje, do których chcemy wracać i dzielić się nimi z innymi. Żeby uzyskać dobre zdjęcie nie wystarczy drogi aparat – podczas warsztatów dowiemy się jak uchwycić właściwy moment we właściwy sposób i spróbujemy tę wiedzę wykonać w praktyce.

3. Sztuka ziemi – plenerowe działanie artystyczne

Kolory, kształty, faktura obiektów, dźwięki, zapachy, a także zachodzące w naturze procesy są niewyczerpanym źródłem inspiracji artystów. Sztuka nie musi być obecna jedynie w muzeach i galeriach, może przenikać otaczającą nas przestrzeń i wchodzić z nią w relację. W ramach warsztatów stworzymy wspólnie artystyczną instalację w plenerze.

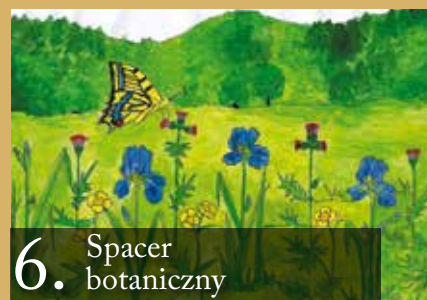
4. Obserwacje nocnego nieba

Jeśli czasem wieczorami wpatrzony w niebo pozdrawiasz ręką istoty z odległych galaktyk, mamy dla Ciebie smutną wiadomość – pomachają Ci w odpowiedzi dopiero za miliony lat. Myślenie o międzygwiazdnych przestrzeniach to znakomite ćwiczenie dla wyobraźni. W ramach spotkania odbędzie się prelekcja ilustrowana zdjęciami kosmosu, a następnie każdy z uczestników będzie miał okazję na własne oczy oglądać bliższe i dalsze ciała niebieskie przez profesjonalny teleskop.

5. Spacer ornitologiczny

Bywają jedynym barwnym akcentem w zimowym krajobrazie, a i wiosna nie wybrzmiałaby w pełni bez ich śpiewu. Ptaki – czasem tak bliskie, czasem przemierzające niezmiernie powietrzne przestrzenie – to temat przewodni tego spaceru. W Magurskim Parku Narodowym i jego okolicy można spotkać wiele ciekawych ptaków, na czele z orlikiem krzykliwym, zwanym królem magurskiego nieba.

6. Spacer botaniczny

Zapach kwiatów, brzęczenie trzmieśli, kolorowe skrzydła motyli – wszystko to i jeszcze więcej czeka na nas podczas spaceru po magurskich łąkach. Gdyby pory roku wyznaczać obserwując tutejszą florę, byłoby ich znacznie więcej niż cztery. Bogactwo występujących tu gatunków to także dziedzictwo z czasów, gdy opuszczone dziś wioski tętniły życiem.

7. Lokalne tradycje pszczelarskie

Miód jest pyszny i zdrowy, a pszczoły to niezwykle pożyteczne, a ponadto całkiem sympatyczne owady. Doświadczony pszczelarz zna wiele skrytych we wnętrzu ula sekretów i podczas tego spotkania chętnie się nimi z Państwem podzieli.

8. Rośliny zielarskie

Poważne choroby wymagają konsultacji z lekarzem, ale wielu dolegliwościom możemy zapobiec lub wyleczyć je domowymi, tradycyjnymi metodami. Jak ochronić siebie i bliskich przed jesiennym przeziębieniem? Czym posmarować obolałe stawy? Oto nadarza się okazja by dowiedzieć się jak mądrze korzystać z dostępnych na wyciągnięcie ręki darów natury.

9. Naturalna biżuteria

Nic tak nie podkreśli Twojego naturalnego piękna jak naturalna biżuteria wykonana z włókien roślinnych, nasion, kamieni i innych cudów, które znajdziesz na łące i w lesie. Gwarantujemy, że własnoręcznie stworzone pod okiem profesjonalistki ozdoby będą niepowtarzalnym dodatkiem do Twojego stroju!

10. Dzikie rośliny jadalne

Czy potrafiłbyś przeżyć miesiąc sam w lesie? Na początek przyjmijmy optymistyczną wersję: dni i noce są ciepłe, dzikie zwierzęta trzymają się na dystans, sezon wegetacyjny w pełni. Młode pędy, kłącza, kwiaty, owoce – podpowiemy po co sięgnąć, by bezpiecznie napełnić żołądek i jeszcze mieć ochotę na dokładkę, a po szczęśliwym powrocie do domu wciąż chcieć uzupełniać w ten sposób swoją codzienną dietę.

11. Tradycyjne ogrody przydomowe

Przydomowe ogródki pełne kwitnących kwiatów są piękną wizytówką wsi, a także ulubionym miejscem życia wielu małych i drobnych zwierząt – przede wszystkim owadów zapylających, m.in. pszczoł i motyli. Te warsztaty to doskonała okazja by dowiedzieć się jak stworzyć kolorowy, pachnący, przyjazny przyrodzie ogródek.

12. Spacer dendrologiczny

Jakie drewno jest najlepsze na opał? Czy kupić świerka czy jodłę na tegoroczne Boże Narodzenie? Znajomość gatunków drzew przydaje się w codziennym życiu. Drzewa współtworzą otaczający nas krajobraz, korzystnie wpływają na klimat, również ten „mikro”, w naszym najbliższym otoczeniu. Uczestnicy spaceru nauczą się rozpoznawać drzewa w naturze i poznają ich ekologiczną rolę.

Uszatka
fot. H. Pamula

W warsztatach otwartych mogą wziąć udział wszystkie zainteresowane osoby.

Naturalna biżuteria
fot. M. Pićhura

13. Spacer entomologiczny

Owady są najliczniejszą grupą zwierząt na Ziemi. Również w Polsce występuje ogromne bogactwo gatunków. Wielu z nich na co dzień prawie nie dostrzegamy, a szkoda! Warto poświęcić chwilę na uważną obserwację fascynujących kształtów i zachowań tych drobnych istot. Podczas spaceru szczególną uwagę zwrócimy na rolę owadów w różnorodnych ekosystemach.

14. Tradycyjne odmiany drzew owocowych

Stare odmiany drzew są często odporne na trudne warunki pogodowe i patogeny. Brak konieczności stosowania oprysków sprawia, że ich owoce mogą być bezpiecznie spożywane również przez dzieci i alergików. Tradycyjne sady są również cenne dla zwierząt i często stanowią prawdziwe oazy biologicznej różnorodności.

15. Budki i poidelka dla ptaków

Kto by nie chciał mieć szpaka za sąsiada? Nie plotkuje, pięknie śpiewa, poluje na uciążliwe owady i może tylko czasem bez pytania pożyczyć parę owoców z ogródka. Zbuduj sam mały drewniany apartament, dowiedz się jakie budki są odpowiednie dla danego gatunku i jakie miejsca są najlepsze dla ptasiej rodziny.

16. Korytarze migracyjne

Przez ostatnich kilka tysięcy lat nasz kraj pokrywała puszcza. Zwierzęta przystosowane do pokonywania leśnych ścieżek nie opanowały dotąd ustalonych przez nas zasad ruchu drogowego (przecież nawet ludziom czasem przychodzi to z trudem). Wyznaczenie i odpowiednie zarządzanie miejscami przebiegu korytarzy migracyjnych to ważny krok w kierunku zgodnej koegzystencji ludzi z naturą.

17. Czytanie z chmur

Dobrze jest czasem zagapić się w niebo. Wśród płynących po niebie chmur raz pojawiają się przedziwne stwory. Jednak nasze „czytanie z chmur” to nie wróżenie z fusów. Podczas warsztatów będziemy rozwijać praktyczną umiejętność przewidywania pogody na podstawie obserwacji sytuacji atmosferycznej.

18. Ekoturystyka

Niewiele jest dziś takich miejsc, gdzie noce są ciemne, a w dzień zamiast dźwięku silników i głośnej muzyki otacza nas jedynie śpiew ptaków i szum drzew. Beskid Niski to wymarzone miejsce na odpoczynek od zgiełku miast, czy przeludnionych kurortów. Porozmawiajmy o tym, jak rozwijać w naszej okolicy świadomą, odpowiedzialną turystykę.

Działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży

Od roku szkolnego 2017/2018 rozpoczynamy trzyletnie działania edukacyjne skierowane do młodszych mieszkańców - uczących się w siedmiu gminach, na terenie których położony jest MPN. W czerwcu zamknęliśmy nabór szkół chętnych do udziału w projekcie w br. szkolnym.

Przybliżyć naturę

foto: H. Panula, rys.: M. Pięchura

Zakwalifikowane placówki skorzystają z następujących programów:

Cykl zajęć warsztatowych dla przedszkolaków „Okno do natury”:

- **termin realizacji:** wrzesień 2017 - czerwiec 2018 (zajęcia w jednym przedszkolu w każdym kolejnym miesiącu roku szkolnego).

Przedszkolaki to bardzo ważna grupa rozpoczynająca poznawanie świata przyrody - właśnie dlatego chcemy rozbudzić wśród nich chęć do jej odkrywania i wykształcić postawę szacunku do niej. Pragniemy także wspólnie stworzyć wokół przedszkoli miejsca przyjazne przyrodzie.

Integralnym elementem programu edukacyjnego „Okno do Natury” będzie zeszyt ćwiczeń z kolorowanymi przedstawiającymi kadry z MPN, który otrzyma każde dziecko. Z zeszytem będzie można pracować podczas zajęć w przedszkolu, jak również poza nim w dowolnym czasie.

Planowany przebieg zajęć:

Na początku każdego miesiąca do przedszkola przyjedzie pracownik MPN z przenośnym oknem, które ustawione w przedszkolu, będzie przypominać dzieciom o obserwacji przyrody, oraz skrzynią wypełnioną materiałami edukacyjnymi, dzięki którym przedszkolaki będą mogły dokonywać niezwykłych odkryć zjawisk zachodzących w przyrodzie. Dzieci będą uczestniczyć w warsztatach terenowych w okolicy przedszkola, podczas których zapoznają się ze sprzętem do obserwacji, z którego będą korzystać w ciągu najbliższego miesiąca.

W trakcie miesiąca podczas przyrodniczych spacerów przedszkolaków z nauczycielem dzieci będą zbierać różne „skarby” i ustawiać je za przenośnym oknem. Będą także wykonywać praktyczne prace na rzecz przyrody - w zależności od pory roku będą to karmniki dla ptaków, „bomby” z nasionami rodzimych gatunków, schronienia dla jeży, itp.

Pod koniec miesiąca przedszkole ponownie odwiedzi pracownik MPN, aby przeprowadzić warsztaty przyrodnicze i podsumować efekty miesięcznej pracy grupy.

Cykl zajęć zakończy konkurs i rozdanie dyplomów za uczestnictwo w programie.

Cykl zajęć warsztatowych dla uczniów szkół podstawowych „Dzieciom bliski Beskid Niski”

- **termin realizacji:** wrzesień 2017 - czerwiec 2018
- klasy: 1-6

Tematyka działań będzie koncentrowała się wokół przyrody Beskidu Niskiego, dzięki czemu dzieci będą bardziej identyfikować się z tym terenem i doceniać jego przyrodniczo-kulturową wartość. Zajęcia będą realizowane poprzez warsztaty terenowe w pobliżu szkół oraz samodzielną pracę dzieci z materiałami otrzymanymi w ramach projektu - pakietem edukacyjnym czterech zeszytów ćwiczeń „Dzieciom bliski Beskid Niski”. W zeszytach dzieci znajdą informacje o zjawiskach zachodzących w przyrodzie w określonej porze roku. Ponadto każda klasa otrzyma jeden wspólny „Dziennik obserwacji przyrody”.

Planowany przebieg zajęć:

Jesienią odbędą się pierwsze zajęcia terenowe

Dzieci otrzymają w ramach projektu pakiety edukacyjne do samodzielnej pracy.

Ewa Wygonik
Magurski Park Narodowy

Zapraszamy na www.magurskipn.pl
Akcje edukacyjne – Przybliżyć naturę

Obywatel z Natury

Okno do Natury

fot. S. H. Pawluda, rys. M. Piłchawa

z pracownikiem MPN na temat migracji zwierząt, m.in. wędrowców ptaków. Wiosną kolejne - poświęcone m.in. zbiorowiskom roślinnym, roślinom chronionym i użytkowym. Wspólnie wykonamy wtedy w okolicy szkoły rabatę z roślinami atrakcyjnymi dla owadów zapylających. Podczas obydwu warsztatów uczniowie poznają także metody pracy przyrodnika oraz nauczą się korzystać ze sprzętu do obserwacji przyrody.

W trakcie roku szkolnego uczniowie samodzielnie będą pracować z pakietem edukacyjnym, dokumentować obserwacje przyrodnicze w przekazywanym sobie po kolei „Dzienniku obserwacji przyrody”.

Podsumowaniem cyklu zajęć będzie konkurs „Olimpiada Mistrz Natury”, dla najlepszych uczniów ze szkół biorących udział w projekcie, wyłonionych w drodze szkolnych eliminacji.

Cykl zajęć warsztatowych dla uczniów szkół gimnazjalnych „Obywatel z Natury”

- **termin realizacji:** wrzesień 2017 - czerwiec 2018
 - klasy: 7 szkoły podstawowej, 2-3 gimnazjum
- Realizowane zajęcia przyrodnicze będą nawiązywały do problemów na styku człowiek – przyroda.

Całość osadzona będzie w lokalnym, regionalnym kontekście.

Planowany przebieg zajęć:

Jesienne warsztaty będą realizowane przez pracownika MPN w formie gry terenowej na terenie Magurskiego Parku Narodowego (dojazd zostanie zapewniony przez MPN). Na trasie na młodzież będą czekać zadania praktyczne, umożliwiające zdobycie nowych umiejętności i wiedzy.

Tematy realizowane w poszczególnych klasach podczas gry terenowej:

- 1: Martwe drewno i jego rola w ekosystemie.
- 2: Korytarze migracyjne i duże drapieżniki.
- 3: Drzewa i ich znaczenie w krajobrazie.

Każdy z uczniów otrzyma „Dziennik obserwacji” wraz z kalendarzem na bieżący rok szkolny. Dzienniki będą towarzyszyć młodzieży przez cały rok szkolny, zwracając ich uwagę na otaczającą naturę. W trakcie roku szkolnego uczniowie będą samodzielnie pracować z „Dziennikiem obserwacji”.

Podsumowaniem cyklu zajęć będzie turniej wiedzy i umiejętności przyrodniczych „Przyrodnik na medal”, w którym wezmą udział trzysobowe zespoły z każdej ze szkół.

W ramach programu każdy opiekun grupy biorącej udział w projekcie otrzyma pakiet dydaktyczny „Przybliżyć naturę – kompendium wiedzy dla nauczyciela”. Ponadto opiekunowie grup przedszkolnych i nauczyciele szkół podstawowych zostaną przez nas zaproszeni na jednodniowe szkolenie w Ośrodku Edukacyjnym im. Jana Szafranieckiego w Krempnej, które odbędzie się na początku roku szkolnego.

Projekt „Ochrona zasobów przyrodniczych Magurskiego Parku Narodowego”

W połowie marca została podpisana umowa odnośnie realizacji projektu POIS.02.04.00-00-0168/16 „Ochrona zasobów przyrodniczych Magurskiego Parku Narodowego”. Uzyskał on wsparcie finansowe ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Całkowita wartość projektu wynosi 2 092 314,24 zł, z czego dofinansowanie z Funduszu Spójności wynosi 1 600 415,24 zł. Projekt realizowany będzie w okresie od 01.04.2017 do 31.12.2020.

*Podczas spaceru w sadzie
w Sawierzowej Ruskiej
Fot. Magdalena Kuś*

Często panuje opinia, że w parkach narodowych nie wykonuje się żadnych czynności związanych z ochroną przyrody, a ta jest w nich pozostawiona „sama sobie”. Rzeczywiście, są w parkach takie miejsca, to obszary ochrony ścisłej. Natomiast ochrona przyrody w parkach prowadzona jest również w formie czynnej, często jest to koniecznością. Właśnie takie zadania zaplanowano do wykonania w ramach tego projektu.

Będą to:

- likwidacja barier antropogenicznych,
- ochrona siedlisk nieleśnych,
- uprzętnienie biomasy po zabiegach ochronnych z siedlisk łąkowych,
- przywracanie właściwego stanu ochrony gatunków roślin i ich siedlisk,
- przywracanie właściwego stanu ochrony gatunków motyli i ich siedlisk,
- ochrona poczwarówki zwężonej,
- przygotowanie zimowych schronisk dla nietoperzy,
- poprawa bazy żerowej dużych drapieżników poprzez zachowanie starych sadów owocowych,
- zakup gruntów o powierzchni ok. 0,5 ha na potrzeby ochrony przyrody,
- zakup sprzętu niezbędnego do realizacji projektu,
- działania edukacyjne i informacyjne.

Zachowanie sadów wpływa zatem na cały ekosystem i przyczynia się do ochrony tego największego z naszych drapieżników.

Wszystkie planowane w ramach projektu zadania mają na celu ochronę zasobów przyrodniczych Magurskiego Parku Narodowego. W szczególności zadbamy o siedliska nieleśne i gatunki na nich występujące, stare sady owocowe, a także nietoperze i duże drapieżniki, ponieważ również ich występowanie i kondycja uzależnione są od działań podejmowanych przez człowieka w miejscu ich życia. Na łąkach prowadzone będą zabiegi ochrony czynnej, polegające na koszeniu i wypasie. Dzięki temu możliwe będzie odtworzenie i utrzymanie ich właściwego stanu. Szczególną troską objęte zostaną takie gatunki na nich występujące, jak: z roślin – mieczyk dachówkowaty, kosaciec syberyjski, storczyca kulista, ozorka zielona, goryczka wąskolistna, podejrzon rutolistny, selernica żyłkowana, kukułka krwista oraz storczyk męski, z owadów – niepylak mnemozyna i modraszka arion, a z mięczaków – poczwarówka zwężona.

Stare sady owocowe, oprócz wartości związanej z zachowaniem tradycyjnych odmian i zachowaniem specyficznych ekosystemów z nimi związanych, są także bazą żerową dla niedźwiedzia brunatnego, który nierzadko korzysta z owoców. Zachowanie sadów wpływa zatem na ekosystem i przyczynia się do ochrony tego największego z naszych drapieżników. Również dla niego, jak i dla mniejszego z naszych ssaków drapieżnych – wilka, planuje się likwidację barier

Magdalena Kuś Magurski Park Narodowy

Przed rozpoczęciem wypasu
owce muszą dotrzeć do łąki
Fot. Sławomir Springer

utrudniającej swobodne przemieszczanie się zwierząt. Park narodowy chroni te gatunki między innymi poprzez ochronę siedlisk ich życia, a bariery antropogeniczne są w tej ochronie dużym problemem. Nie zapomnijmy również o latających ssakach, czyli nietoperzach. Dla gatunków takich jak mopek zachodni, gacek brunatny, nocek wąsatek i rudy wyremontowane zostaną piwnice, stanowiące ich zimowe schronienia.

Działania edukacyjne i informacyjne obejmują szereg różnych wydarzeń, w tym wydanie licznych publikacji, organizację konkursu, a także przeprowadzenie otwartych spacerów i warsztatów przyrodniczych. Podczas tegorocznych wakacji takie spacer odbyły się dwukrotnie, gromadząc szerokie grono turystów i pasjonatów, wśród których nie zabrakło również dzieci. Spacer poświęcony był magurskim łąkom i sadom, ochronie których poświęcona jest część projektu. Spacer te, jak również warsztaty stacjonarne realizowane będą w ciągu całego okresu trwania projektu.

Planowane jest również wydanie terenowych kluczy do oznaczania gatunków łąkowych, folderów informacyjnych, kalendarzy, a także przepiśnika zawierającego lokalne przepisy kulinarne, w których wykorzystywane są owoce z sadów. Zostaną one wyłonione w drodze konkursu, do udziału w którym już teraz zapraszamy wszystkich, chcących podzielić się swoimi kulinarnymi tajemnicami.

Ptasie konkursy

Zurawie
fot. Ł. Tworek

Zaproszenie do udziału w XII edycji Konkursu Plastycznego Magurskiego Parku Narodowego, pod tytułem „Ptasie historie”

Kto z nas nie marzył o tym, by wznieść się w powietrze, tak po prostu, jak ptaki? Ta ich zdolność, łatwość jej wykonywania, jest dla nas czymś niezwykłym. Widzimy je często, ale przelotnie. Żyją blisko nas, ale jednak w ukryciu. Jak wygląda ich codzienność, zmagania o przeżycie i wydanie potomstwa? Zachęcamy wszystkich do obserwacji naszych skrzydlatych sąsiadów, tych bliskich i trochę dalszych, małych i dużych, znanych i bardziej anonimowych. Jeżeli ich lepiej poznacie, opowiedzcie nam o tym. Wasze prace niech będą ptasimi historiami. Bardzo jesteśmy ciekawi tych opowieści.

Konkurs Plastyczny MPN skierowany jest do uczniów **szkół podstawowych**. Prace oceniane będą w dwóch kategoriach wiekowych:

I kategoria: klasy I-III,

II kategoria: klasy IV-VII.

Przy ocenie brana będzie pod uwagę oryginalność interpretacji tematu, a także tytuł pracy – jego zgodność z tematyką i pomysłowość.

Bardzo ważnym elementem podczas oceny będzie technika wykonania pracy i jej estetyka.

W obu kategoriach wiekowych **zostaną przyznane nagrody rzeczowe dla laureatów trzech pierwszych miejsc i sześciu osób wyróżnionych**.

Najlepsze prace prezentowane będą na wystawie pokonkursowej otwieranej w dniu rozdania nagród.

Szczegółowe informacje o konkursie znajdują się w Regulaminie na naszej stronie internetowej www.magurskipn.pl, w zakładce Konkursy. Prace należy nadsyłać do 31 października 2017r., na adres:

Magurski Park Narodowy,
38-232 Krempna 59,

z dopiskiem „Konkurs plastyczny”.

W przypadku pytań i wątpliwości prosimy o kontakt mailowy pod adresem:

uolchawa@magurskipn.pl

lub telefoniczny: 013 4414099, 668 065 122

– osobą odpowiedzialną za konkursy jest Pani Urszula Olchawa.

fot. Hanna Pamula
rys. Ewa Wygonik

Małe wędrówki

Spotkałam ostatnio w Ośrodku Edukacyjnym w Krempnej człowieka, który szukał informacji na temat Wisłoki. Widywałam go już wcześniej w okolicy, najczęściej był na rowerze. Tym razem opowiedział mi, że właśnie wraca spod Dębiego Wierchu, gdzie znajdują się źródła wspomnianej rzeki. Był w trakcie kręcenia filmu o Wisłoce i wędrował także wzdłuż niektórych jej dopływów. Udało mu się odnaleźć zarośla wrześni pobrzeżnej, a chciałby jeszcze zobaczyć bociana czarnego. Co za fascynująca historia! – pomyślałam. Wisłoka zawsze była dla mnie wyłącznie lokalną, choć piękną rzeką, aż wreszcie spotkałam człowieka, dla którego jej odkrywanie było prawdziwą przygodą i wewnętrzną potrzebą!

Turysta ten nie był zawodowym filmowcem, nie dysponował także profesjonalnym sprzętem. Wystarczającym dla niego powodem do zajęcia się tematem Wisłoki było to, że mieszkał w jej okolicy. Ileż to razy wydawało się nam, że wyjście w teren to wyprawa wymagająca skomplikowanej logistyki, drogiego sprzętu i nadludzkich umiejętności. Czasem chcielibyśmy się gdzieś ruszyć, ale wydaje się nam, że bez zorganizowanej wycieczki lub wielodniowych przygotowań nie będzie to możliwe. W ten sposób planowane wycieczki kończą się na dobrych chęciach, a i tych z czasem zaczyna brakować. Bo czas, bo sprzęt, bo pogoda, itd. Tymczasem aby wędrować naprawdę nie potrzeba wiele. W zasadzie wystarczy chcieć, miejsce zawsze się znajdzie.

Pomysł na „małe wędrówki” powstał wówczas, kiedy usłyszałam od znajomych wiele z powyższych argumentów. Chętnie wybraliby się na wycieczkę, jednak powstrzymywał ich brak sprzętu, doświadczenia i wiele innych rzeczy, które tak naprawdę były całkiem niezłą wymówką. Sami to zresztą później przyznali.

Oczywiście dobre przygotowanie i zaplanowanie trasy, a także sprzęt turystyczny są ważne i pozwalają zadbać o nasze bezpieczeństwo podczas wędrówki, ale przecież nie każde wyjście w teren musi być typową „górką wyrpą”, a ciekawe tereny spotkamy nie tylko za granicą, ale również w najbliższej okolicy, czego zdajemy się nie doceniać. Czasem właśnie te „nieturystyczne” miejsca potrafią nas najbardziej zaskoczyć.

Do takich „małych wędrówek” chciałam wszystkich serdecznie zaprosić i przekonać, że są one dostępne dla każdego, także dzieci, oczywiście pod opieką rodziców. A dlaczego w ogóle powinniśmy się nimi zainteresować? Wróćmy do naszego turysty. Również on opowiedział mi, że wcześniej przygotowywał film o Potoku Kłopotnica. Jednym z jego dopływów jest Pachniączka i chcąc dowiedzieć się o niej czegoś więcej udał się do miejscowości Pielgrzymka, przez którą ona przepływa. Był niezwykle zdumiony faktem, że prawie wszyscy zapytani przez niego mieszkańcy nie mieli pojęcia o jaki potok pyta, chociaż od lat mieszkają nad jego

Najbardziej interesująca w wędrówce jest sama droga i to, czego podczas niej doświadczamy.

fot. M. Kuś

Ptasie konkursy

Zurawie
fot. Ł. Tworek

*Magdalena Kuś
Magurski Park Narodowy*

brzegami. O Pachniączone pamiętał jeden ze starych mieszkańców tej okolicy, dla którego była to oczywista sprawa.

Czy znamy nazwę pagórka, który codziennie widzimy spoglądając przez okno? Czy byliśmy kiedykolwiek w lesie, który zieleni się za ostatnimi budynkami naszej miejscowości? Co stoi na przeszkodzie, żeby uczynić z nich cel naszej wędrówki? Rozejrzyjmy się po najbliższej okolicy aż po horyzont i poszukajmy takich lokalizacji, w których nigdy wcześniej nie byliśmy i po prostu postarajmy się tam dojść. Nie muszą to być odległe miejsca. Przecież to, co najbardziej interesującego w wędrówce, to sama droga oraz to, czego podczas niej doświadczamy i odkrywamy, a co łączy nas z otaczającym światem. Takie wędrówki mogą być wspaniałą przygodą. Z czasem zaczniemy szukać na mapie dróg, lepszych ścieżek i kolejnych celów. Przypomnimy sobie obsługę kompasu i zaopatrzymy się w mapę turystyczną, a także poćwiczymy swój zmysł orientacji w terenie i swoją uważność. Dowiemy się, jak nazywa się potok, który mijamy każdego dnia, a wszystkie poznane nazwy pomogą nam oswoić przestrzeń i poczuć się w niej jak u siebie. Być może odkryjemy tajemnice skrywane przez leśne uroczyska, które mogły być świadkami ciekawych historii, i to nie koniecznie tych przez duże H, ale lokalnych, takich, które wiążą nas z terenem i nadają mu nowe znaczenie.

W następnych numerach będę proponować Państwu kolejne „małe wędrówki”, czyli takie trasy, na które możemy wyjść nawet po pracy lub po obiedzie. Niektóre będą dłuższą propozycją, ale zawsze będą miały formę pętli, tj. będą się rozpoczynały i kończyły w tym samym miejscu. W ramach realizowanego przez MPN projektu „Przybliżyc Nature” zachęcam również do uczestnictwa w licznych otwartych wycieczkach przyrodniczych, które będą się odbywać przez cały okres trwania projektu w gminach, na terenie których położony jest Park. Prowadzone przez pasjonatów są gotową propozycją turystyczną jak i krajoznawczą. Mam nadzieję, że rozbudzą one wśród uczestników chęć poznawania lokalnej przyrody i zachęcą do samodzielnych wędrówek, zarówno tych małych jak i całkiem sporych.

Zaproszenie do udziału w XIII edycji Konkursu Fotografii Przyrodniczej Magurskiego Parku Narodowego, pod tytułem „Ptasie historie”

Ptaki zachwycały i nadal zachwycają ludzi całą swoją istotą, a przede wszystkim tym, że potrafią latać, wzbic się bez specjalnego wysiłku tam, gdzie człowiek musi użyć technicznych rozwiązań. Choć dzisiejszy człowiek wiele potrafi, wciąż inspiruje się otaczającą przyrodą.

Warto ją obserwować i wiedzieć więcej. Wiedzę tę można w ciekawy sposób wykorzystać. Na przykład tak, jak to miało miejsce w przypadku następców Ikara. Dzięki różnym technicznym nowościom człowiek wie

bardzo wiele o ptakach, potrafi śledzić trasy ich przelotów, może obserwować je dzień po dniu ukrytą kamerą.

Nadal jednak potrzebni są ludzie, którzy Coś jeszcze dołożą.

Każdy z nas inaczej postrzega niezwykłość naszych skrzydlatych współmieszkańców, ale też ich codzienne zmagania o przetrwanie i wydanie potomstwa. Zachęcamy więc Młodych Fotografów do udziału w trwającym wciąż dziele zdobywania wiedzy o otaczającym nas świecie. Ptaki są bardzo ciekawą jego częścią.

Spróbujcie uchwycić jakiś zwykły lub niezwykły wątek z życia ptaków, będący częścią pewnej historii. Nie będzie to być może łatwe zadanie, ale trudne wyzwania bardziej rozwijają i mogą dać wiele satysfakcji.

Czekamy na Wasze Prace!

Konkurs skierowany jest do uczniów
szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Zdjęcia oceniane będą w dwóch kategoriach wiekowych:

I kategoria: szkoły gimnazjalne,

II kategoria: szkoły ponadgimnazjalne.

Przy ocenie brana będzie pod uwagę interpretacja tematu, a także tytuł pracy - jego zgodność z tematyką, oryginalność i pomysłowość.

Bardzo ważnym elementem podczas oceny będzie jakość techniczna i estetyka zdjęcia. W obu kategoriach wiekowych zostaną przyznane atrakcyjne nagrody dla laureatów trzech pierwszych miejsc i trzech osób wyróżnionych. Najlepsze prace prezentowane będą na wystawie pokonkursowej otwieranej w dniu rozdania nagród.

Szczegółowe informacje o konkursie znajdują się
w Regulaminie na naszej stronie internetowej
www.magurskipn.pl, w zakładce Konkursy.

Prace należy nadsyłać do 31 października 2017r., na adres:

Magurski Park Narodowy,
38-232 Krempna 59,

z dopiskiem „Konkurs fotograficzny”.

W przypadku pytań i wątpliwości prosimy

o kontakt mailowy pod adresem:

uolchawa@magurskipn.pl

lub telefonicznie: 013 4414099, 668 065 122

– osobą odpowiedzialną za konkursy
jest Pani Urszula Olchawa.

Młody przyrodnik

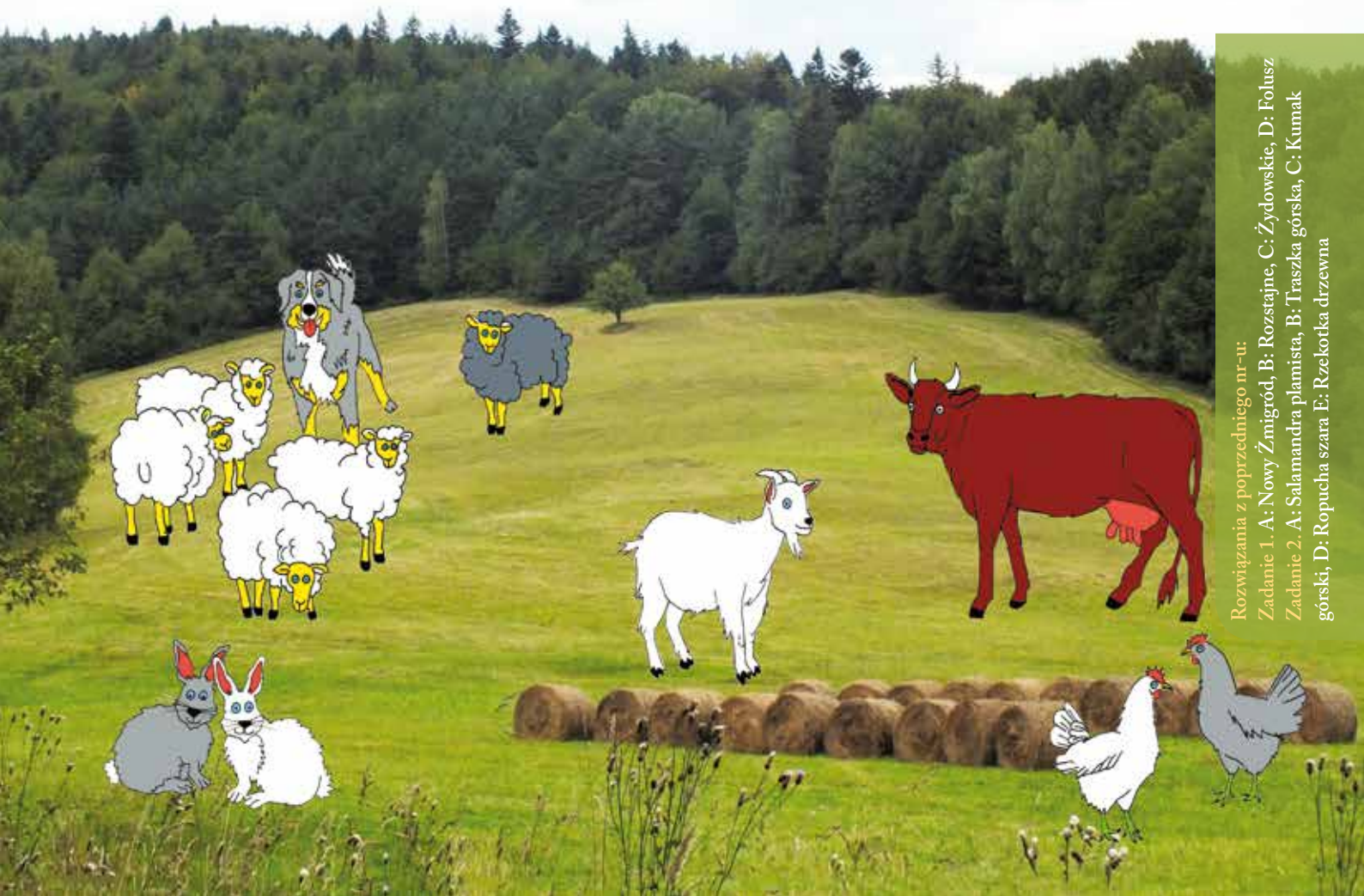
1

Czy to ptak? Czy to samolot? Nie! To logo projektu „Przybliżyć naturę”! Z czym kojarzy Ci się nasze logo? Jakie elementy i symbole w nim dostrzeżesz i jak je rozumiesz? Prześlij odpowiedź mailem na adres: ewygonik@magurskipn.pl - w treści podaj również swoje imię, nazwisko i adres zamieszkania. Najciekawsze skojarzenia nagrodzimy upominkami.

2.

W MPN aż 96% powierzchni stanowią lasy, dlatego dbamy o zachowanie pozostałego po dawnej gospodarce rolnej krajobrazu otwartego. Udaje nam się to m.in. dzięki **wypasowi owiec**, które chronią te tereny przed zarastaniem i zmniejszeniem bioróżnorodności (wiele gatunków roślin i zwierząt żyje bowiem tylko na tych trawiastych obszarach).
Przyjrzyj się zdjęciu i odgadnij, kto jest właścicielem stada owiec?

Rozwiązania z poprzedniego nr-u:

Zadanie 1. A: Nowy Żmigród, B: Rozstajne, C: Żydowskie, D: Foliusz

Zadanie 2. A: Salamandra plamista, B: Traszka górська, C: Kumak górski, D: Ropucha szara E: Rzekotka drzewna